

**MALMÖ
UNIVERSITET**
KULTUR–SPRÅK–MEDIER

Självständigt arbete i fördjupningsämnet

Svenska och lärande

15 högskolepoäng, grundnivå

Differentierad läsundervisning i F-3

Differentiated reading instruction from preschool to third grade.

Johanna Tullberg

Sandra A Dimitrova

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i årskurs Examinator: Manuela Lupsa

F-3, 240 högskolepoäng

Handledare: Eva Bringéus

Självständigt arbete i fördjupningsämne, 15 hp

Förord

I denna kunskapsöversikt har vi undersökt hur pedagogisk och organisatorisk differentiering påverkar elevers läsutveckling. Vi båda läser grundlärarutbildningen med inriktning F-3 och vårt fördjupningsämne är svenska. Därav föreföll det naturligt att välja området läsutveckling eftersom det är en central del inom ämnet svenska.

Vi har haft ett välfungerande samarbete genom hela processen. Vi fann tio studier som vi tillsammans har läst och där vi sedan fördjupat oss i fem vardera. Vi har haft samtal och diskussioner kring innehåll, metod och resultat gemensamt. Vi har skrivit hela arbetet tillsammans.

Abstrakt

Differentierad undervisning har varit högst aktuell i diskussioner rörande skolan de senaste decennierna, både vad gäller utmaningar och på vilket sätt det praktiseras i klassrummet (Wallberg, 2023). Lgr22 (Skolverket, 2022) föreskriver att undervisningen ska anpassas, det vill säga differentieras, till varje elevs individuella behov för att främja motivation för lärande.

Syftet med denna kunskapsöversikt har därför varit att belysa de faktorer som är gynnsamma för en differentierad undervisning. Våra centrala frågor har varit: *Vad kännetecknar differentierad undervisning inom svenskämnet? Vad utmärker en differentierad undervisning som gynnar yngre elevers läsutveckling?* I denna kunskapsöversikt presenteras nationella och internationella studier som lyfter olika faktorer som direkt påverkar elevers läsutveckling. Studierna som använts valdes ut genom en systematisk sökprocess och har noggrant granskats, analyserats och tematiserats.

Resultatet visar att en differentierad undervisning präglas av ett pedagogiskt förhållningssätt där undervisningen anpassas för att möta elevers individuella behov, intressen och förutsättningar. I resultatet synliggörs ett antal centrala faktorer som har betydelse för elevers läsutveckling. Dessa faktorer är lärarnas erfarenhet och kompetens, kartläggning av elevers kunskapsutveckling, didaktiska modeller och gruppstorlek. Slutsatsen visar att lärarens erfarenhet och kompetens är den enskilt största faktorn som har betydelse för att utforma en gynnsam differentierad undervisning som kan appliceras på läsundervisningen.

Nyckelord: differentierad undervisning, läsförståelse, läsutveckling, läsundervisning, anpassad undervisning, organisatorisk differentiering, pedagogisk differentiering

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar.....	5
2. Bakgrund	7
2.1 Arbetsmodeller.....	8
3. Metod	10
3.1. Sökkriterier.....	10
3.2. Sökprocess.....	10
3.3. Valda källor.....	15
3.4. Metoddiskussion.....	20
3.5. Analysmetod.....	22
4. Resultat	23
4.1 Didaktiska modeller.....	23
4.2. Lärarens betydelse.....	24
4.3. Kartläggning.....	25
4.4. Gruppstorlek.....	26
5. Slutsatser och diskussion	28
5.1 Vidare forskning.....	31
Referenslista	32

1. Inledning

Då dagens elevgrupper blir allt mer heterogena och utgörs av elever med olika bakgrund och med varierande språkliga och kognitiva förmågor, blir behovet av effektiv differentierad undervisning alltmer påtagligt och nödvändigt. Differentiering har blivit en avgörande komponent inom det pedagogiska fältet och spelar en central roll i att säkerställa att alla elever har tillgång till utbildning av hög kvalitet (Egerhag, 2023).

Differentierad undervisning är ett arbetssätt som syftar till att anpassa undervisningen efter elevernas individuella behov, vilket blivit allt mer betonat inom dagens pedagogiska landskap. Genom att differentiera undervisningen kan lärare bättre möta elevernas olikheter och på så vis främja en mer inkluderande och effektiv lärmiljö (Boo m.fl., 2017). Hallonsten (2024) lyfter att det fortfarande råder en stor osäkerhet och oenighet kring vad differentierad undervisning innebär som arbetssätt.

Enligt Kotte (2023) påverkar lärarnas förhållningssätt till differentierad undervisning deras didaktiska val och därmed elevernas utbildning. Utmaningen utgörs av att planera en undervisning som är anpassad för alla elever, med likvärdiga möjligheter, men inte nödvändigtvis med identiska förutsättningar. Den differentierade undervisningen ska bidra till att uppmuntra alla elevers utveckling, men eftersom ett klassrum innehåller elever med varierande kunskapsnivåer blir det också en utmaning att finna rätt nivå.

Skollagen (2010:800) fastställer principen om likvärdig utbildning och betonar individuell anpassning av undervisningen för att möta varje elevs behov. Sukarno Putra (2023) som har forskat kring missuppfattningar kopplade till differentierad undervisning lyfter vikten med ett tydligt syfte kopplat till den differentierade undervisningen för att det ska kunna leda till en likvärdig och inkluderande utbildning.

Även om differentierad undervisning ökar i popularitet och relevans återstår det utmaningar när det gäller att implementera detta arbetssätt i praktiken. Samtidigt

som läroplanen Lgr 22 (Skolverket, 2022) betonar vikten av att undervisningen ska utformas utifrån varje elevs individuella förutsättningar och behov har forskning visat att det råder brist på samsyn kring vad differentierad undervisning innebär och hur det bör implementeras. Denna brist på samsyn mellan teori och praktik kan leda till ineffektiva undervisningsmetoder som missgynnar elevernas lärande (Wallberg, 2023).

Det är viktigt att undersöka möjligheterna med differentierad undervisning i allmänhet och i synnerhet kopplat till läsundervisning och dess potentiella effekt på elevers lärande. Läsförmågan är av kardinal betydelse för all inlärning och är avgörande för elevers framgång inte bara i skolan, utan också i deras framtida liv och karriärer (Egerhag, 2023).

Debatten om hur läsundervisning bör bedrivas är komplex och har pågått länge (Egerhag, 2023). Evidens pekar på att en balanserad läsundervisning, som integrerar flera olika strategier och tekniker för att främja elevernas läsutveckling, är mest effektiv. Det är därför av relevans att undersöka hur strategierna bakom det differentierade arbetssättet kan appliceras för att gynna elevernas läsutveckling. Genom att identifiera och förstå utmaningarna kan lärare utveckla strategier och stödåtgärder som kan bidra till en mer effektiv användning av differentierad undervisning och därigenom främja elevers lärande och utveckling på ett positivt sätt. (Egerhag, 2023)

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna kunskapsöversikt är att undersöka vad det är som bidrar till en gynnsam differentierad undervisning inom svenskämnet. Kunskapsöversikten riktar sig till verksamma inom skolan för de lägre åldrarna, F-3, och ämnar sammanställa forskning inom denna ålderskategori. Både lärares och elevers perspektiv kommer att undersökas kring vad som är framgångsrikt i klassrummet gällande läsundervisning och vad forskningen belyser kring detta.

Kunskapsöversikten utgår från följande två frågeställningar:

1. Vad kännetecknar differentierad undervisning inom svenskämnet?
2. Vad utmärker en differentierad undervisning som gynnar yngre elevers läsutveckling?

2. Bakgrund

I detta kapitel redogörs för relevanta begrepp som genomsyrar vårt arbete; differentierad undervisning, organisatorisk differentiering och pedagogisk differentiering. Här redogörs även för de arbetsmodeller som varit relevanta i vår kunskapsöversikt. Vi lyfter vetenskapliga studier och artiklar men även annan relevant litteratur som berör detta ämne.

Differentierad undervisning

Differentierad undervisning enligt Boo m.fl. (2017) kan ses som ett arbetssätt där pedagogen anpassar undervisningen för att kunna möta elevers olika förmågor, intressen och behov. Nyckelkomponenter i en differentierad undervisning inkluderar anpassning av arbetsformer, tid, material, grupperingar och instruktioner. Syftet med detta arbetssätt är att skapa en inkluderande lärmiljö där alla elever kan nå sin fulla potential. Vidare kan differentierad undervisning delas in i två huvudkategorier, *organisatorisk differentiering och pedagogisk differentiering*. Dessa två aspekter kompletterar varandra för att skapa en helhet där undervisningen kan anpassas till elevernas individuella behov.

Organisatorisk differentiering

Denna typ av differentiering fokuserar på de externa faktorerna i lärmiljön. Organisatorisk differentiering kan innebära att pedagogen behöver anpassa tiden för olika aktiviteter så att elever med olika behov får tillräcklig tid för att arbeta igenom uppgifter och förstå materialet. Eller att elever placeras i grupper utifrån olika förmågor, prestationsförmåga och olikheter. Ett exempel på detta är att låta elever med lässvårigheter gå till speciallärare i grupp eller att låta särskilt begåvade elever läsa tillsammans i fasta grupper (Boo m.fl., 2017).

Pedagogisk differentiering

Pedagogisk differentiering handlar om att anpassa arbetssätt, undervisningsmetoder och innehåll samt att ställa olika krav utifrån svårighetsgrad och därmed variera arbetsuppgifterna och på så sätt låta eleverna arbeta på olika nivåer men inom samma kunskapsområde (Boo m.fl., 2017). Denna typ av differentiering fokuserar

alltså på de interna faktorerna i undervisningen. Ett exempel på detta är genom att låta hela klassen arbeta med en och samma saga där arbetet kan utgå från olika följdfrågor beroende på deras förmågor (Jahnke, u.å.).

2.1 Arbetsmodeller

Learning Progress Assessment (LPA) är en pedagogisk metod som fokuserar på att kontinuerligt bedöma och följa elevernas framsteg i deras lärandeprocess. Denna metod används för att identifiera var elever befinner sig i sin inläring och för att anpassa undervisningen så att den bättre möter deras behov. I slutet av terminen genomförs en summativ bedömning för att utvärdera elevernas totala framsteg och lärande (Peters m.fl., 2022).

LegiLexi är ett verktyg som kan användas för att följa elevernas utveckling och kan användas som stöd för att anpassa undervisningen utifrån elevernas faktiska behov och sätta in rätt stödinsatser i rätt tid (Ecalte m.fl. (2022).

Response to Intervention (RTI) är en läsmodell som syftar till att ge förebyggande, tidiga och specifika insatser till elever som inte svarar på den ordinarie klassrumsundervisningen och därmed riskerar att uppleva svårigheter med läsning. Exempelvis genomför pedagogen bedömningar gällande framsteg veckovis för att följa elevens utveckling (Egerhag, 2023). Vid användning av RTI ökar ansträngningarna gradvis, blir mer individualiserade och förlitar sig på specialiserade pedagoger för att möjliggöra att varje elev når det bästa möjliga resultatet (Egerhag m.fl., 2023). Om eleven visar förbättring kan insatserna minska i intensitet, men om svårigheterna kvarstår, övervägs ytterligare utvärdering och specialpedagogiskt stöd (Egerhag, 2023).

Simple View of Reading (SVR) är en läsmodell som förklarar läsförståelse som en produkt av två huvudfaktorer: avkodningsförmåga och språkförståelse (Egerhag, 2023). Modellen uttrycks ofta i form av en ekvation: $\text{Läsförståelse} = \text{Avkodning} \times \text{Språkförståelse}$. Detta innebär att både avkodningsförmåga och språkförståelse måste vara närvarande för att en elev ska kunna förstå en text. Avkodning menar Egerhag (2023) handlar om förmågan att korrekt identifiera och uttala skrivna ord. Detta

inkluderar att känna igen bokstäver och ljudkombinationer samt att kunna läsa ord flytande. Språkförståelse innefattar förmågan att förstå talat språk, inklusive ordkunskap, grammatik och sammanhang. Detta innebär att kunna förstå meningar och texter samt att tolka och dra slutsatser från dem (Egerhag, 2023). SVR är en effektiv modell för att bedöma läsutveckling eftersom den isolerar läskomponenterna och bedömer de separat för att avgöra vilken typ av differentiering som behövs (Ecalte m. fl., 2022)

Language and Reading Skills (LARS) är en metod som syftar till att förbättra elevernas läsförståelse och språkliga kompetens genom att integrera språkutveckling och läsinlärning. Pedagoger genomför initiala tester för att bedöma elevernas ordförråd, fonologiska medvetenhet och läsförmåga. Fonologisk medvetenhet innebär att eleven kan växla mellan att uppmärksamma innehållet i språket och hur det låter. Pedagoger använder formativa bedömningar och observationer för att anpassa undervisningen och insatserna efter elevernas behov. Genom att integrera språk- och läsfärdigheter skapar LARS en mer holistisk och sammanhängande inlärningsupplevelse som skapar en motivation för lärande hos eleverna (Schwab m.fl., 2014).

3. Metod

I denna del redogörs för urval av sökord och kriterier samt urval av material som använts i kunskapsöversikten. Därefter presenteras urval, sökprocess, dokumenterade sökningar, valda källor, metoddiskussion samt analysmetod.

3.1. Sökkriterier

I sökningarna efter relevant underlag till kunskapsöversikten har olika kriterier använts. När det gäller publiceringsdatum gjordes ett val att begränsa sökningarna från år 2014 fram till och med år 2024. Avgränsningen gjordes för att försäkra att de genererade sökningsresultaten är kopplade till nyare forskning, som har en större relevans och är central för kunskapsöversiktens frågeställningar. Ytterligare ett sökkriterium som tagits hänsyn till är "Peer review" i syfte att ytterligare stärka forskningens relevans men även dess kvalitet och trovärdighet. Ännu en avgränsning gjordes vad gäller ålderskategorin för att försäkra att sökningen genererar relevanta studier som berör de yngre åldrarna.

För att välja ut relevanta studier, för kunskapsöversiktens frågeställningar, lades först fokus på studiernas rubriker för att fastställa dess relevans för att sedan läsa dess abstrakt i syfte att få en överblick av innehållet. Studier som tillhörde fel årskurs och/eller inte berörde läsutveckling kopplat till differentiering gallrades bort. Det konstaterades vid ett tidigt urvalsskede att flera studier var kopplade till matematikundervisning och/eller högre årskurser och valdes därför bort.

3.2. Sökprocess

Sökprocessen inleddes genom att först undersöka vilka ord/begrepp på engelska som motsvarar de nyckelord som behandlas i kunskapsöversiktens frågeställningar. Ett exempel på ett frekvent återkommande begrepp var "differentiated instruction" som på svenska motsvarar "differentierad undervisning". Efter att relevanta ord/begrepp på svenska och engelska fastställdes, undersöktes vidare hur sökprocessen kunde fortskrida med hjälp av olika databaser. Därefter inleddes sökprocessen gemensamt med att inledningsvis söka i databasen Swepub. Initialt

gjordes en sökning med “peer review” som omfattade årtalen 2014–2024 vilket resulterade i den första, för kunskapsöversikten, relevanta studien. Därefter gjordes ytterligare en sökning där sökkriteriet “peer review” togs bort medan sökkriteriet utifrån årtal (2014–2014) behölls för att även kunna hitta eventuella relevanta avhandlingar och konferensbidrag. Denna sökning resulterade i en relevant avhandling för kunskapsöversikten. Slutligen genomfördes en sökning där de ursprungliga sökkriterierna återanvändes (“peer review” samt årtalen 2014–2024) i kombination med andra sökord (tex. läsundervisning och läsutveckling) vilket resulterade i den sista relevanta studien i Swepub.

Därefter utökades det systematiska sökandet i databasen ERIC med hjälp av tidigare sökkriterier i form av “peer review” och årtalen “2014–2024”. Sökningen i databasen ERIC resulterade i fyra, för kunskapsöversikten, relevanta studier. Slutligen genomfördes sökningar i ytterligare en databas (ERC) med samma sökkriterier som genererade resterande tre, relevanta för kunskapsöversikten, studier. Vissa sökningar genererade ett stort antal studier som ej var relevanta för kunskapsöversiktens frågeställningar och valdes därför bort då rubrikerna inte berörde differentiering kopplat till läsundervisning.

För att uppnå djupare insikt i studierna och försäkra sig om dess relevans utifrån kunskapsöversiktens frågeställningar, genomfördes gemensam översiktsläsning av dessa. Därefter fördelades studierna jämnt författarna emellan för vidare enskild genomgång och fördjupning i syfte att granska och fastställa dess relevans, målgrupp och ämne. Under processens gång har det pågått gemensamma samtal och diskussioner kring innehåll, metod och resultat. Sammanfattningsvis hittades två studier från Sverige, en studie med svensk/norskt ursprung samt sju studier från andra länder som bedömdes vara relevanta för kunskapsöversiktens frågeställningar.

I tabellen nedan listas de studier som valdes ut i sökprocessen utifrån sökord, databaser, antal träffar och antal valda studier:

Sökord	Databas	Antal träffar	Antal valda studier
“Differentiated Instruction”	SwePub	19	1
(läsundervisning OR läsutveckling OR "instruction") AND (differenti* OR individuali* OR individanpass* OR individualized*)	SwePub	9	1
(läsundervisning OR läsutveckling OR "reading instruction") AND (differenti* OR individualized* OR individanpass* OR individualized*)	SwePub	4	1
“differentiated instruction” OR “differentiated teaching” OR “differentiated learning” AND grade 1 OR grade 2 OR grade 3 AND “Reading	ERIC	17	1

ability" OR "reading comprehension "			
differenti* AND "literacy development" OR "reading comprehension " OR "reading skills" OR "reading literacy" AND "primary school" OR "primary education" OR "elementary education " OR "elementary school" OR "grade 1" OR "grade 2" OR "grade 3"	ERIC	253	1
"individualize d instruction" OR "differentiated instruction" AND "reading" OR "reading development" OR "literacy development" OR "reading improvement" OR "reading achivement" AND "primary school" OR "primary education" OR "elementary education " OR "elementary	ERIC	147	1

school" OR "grade 1" OR "grade 2" OR "grade 3"			
differenti* AND "literacy development" OR "reading comprehension " OR "reading skills" OR "reading literacy" AND "primary school" OR "primary education" OR "elementary education " OR "elementary school" OR "grade 1" OR "grade 2" OR "grade 3" AND "primary school" OR "primary education" OR "elementary education " OR "elementary school" OR "grade 1" OR "grade 2" OR "grade 3" AND "reading development" OR "literacy development" OR "reading improvement" OR "reading achievement"	ERIC	78	1
"Primary school" AND	ERC	10	1

“Teaching strategies” OR “Teaching Methods” AND “Differentiated Instruction”			
"primary school OR elementary school" AND "reading development" OR "reading improvement"	ERC	177	1
Students AND “differentiated instruction” AND “primary school” AND successful AND pupils AND writing AND children	ERC	443	1

3.3. Valda källor

Källorna som valdes ut presenteras nedan i alfabetisk ordning.

Andreassen, R. & Reichenberg, M. (2018). *Svenske og norske læreres forventninger om å mestre elevtilpasset leseopplæring: Betydningen av lærernes praksiserfaring og andre lærer- og skolerelaterte variabler.*

Studiens syfte är att undersöka hur lärarna uppfattar sin förmåga att anpassa läsundervisningen för elever med olika förutsättningar samt undersöka den roll yrkeserfarenhet spelar för att en gynnsam differentierad undervisning ska uppnås. Ett exempel på hur pedagogerna differentierar undervisningen är genom att erbjuda texter med olika svårighetsgrad inom samma tema så att alla elever kan delta i diskussionen men på sin nivå. I denna svensk-norska kvantitativa studie deltar 340 svenska samt 236 norska lärare vid 14 svenska samt 10 norska grundskolor. Materialet för studien består av frågor som bland annat berör lärarnas förväntningar

på att kunna anpassa läsundervisningen för eleverna. Resultatet visar att tilltron till den egna förmågan kan utvecklas och stärkas över tid genom erfarenhet och stöd. Undervisningserfarenhet är en betydande faktor för att lärare ska kunna planera och utföra en anpassad, differentierad undervisning som gynnar elevers språkutveckling.

Demir, S. (2023). *Preschool and primary school teachers' views on differentiated instruction.*

Studien syftar till att undersöka förskole- och lågstadielärares syn på differentierad undervisning och ger förslag på hur man kan bedriva en differentierad undervisning. Studiens deltagare består av förskole- och lågstadielärare i Turkiet från olika socioekonomiska nivåer för att säkerställa maximal mångfald. Studien är en kombination av kvalitativ och kvantitativ metod då den består av både intervjuer och enkäter. Resultatet från studien indikerar att en differentierad undervisning har en positiv inverkan på elevernas läsutveckling. Genom att anpassa material och aktiviteter efter elevernas individuella nivåer kan eleverna utveckla en positiv attityd till läsning men för att den differentierade undervisningen ska bli mer effektiv i praktiken krävs omfattande utbildning, förbättrade fysiska och organisatoriska förhållanden i skolorna samt aktivt stöd från skolledning och föräldrar.

Ecalle, J., Dujardin, E., Gomes, C., Cros, L. & Magnan, A. (2023).

Effects of a two-year literacy intervention from Kindergarten to Grade 1: a differential approach.

Syftet med denna studie är att identifiera vilka framgångsrika faktorer differentierad undervisning har gällande läsutveckling. Studien genomförs i Frankrike och följer 1700 elever från början av förskolan till slutet av årskurs 1 under en tvåårig kvalitativ studie. Insatserna fokuserar på två aspekter: träning i fonologisk medvetenhet och alfabetisk kodning samt träning i hörförståelse. Deltagarna delas slumpmässigt upp i två experimentgrupper där den ena gruppen får individanpassade arbetsuppgifter genom pedagogisk differentiering medan kontrollgruppen har undervisning som vanligt. Resultatet visar att eleverna i experimentgruppen gör betydande framsteg i avkodning och att en differentierad undervisning har positiva effekter på barns språkutveckling under de första

skolåren. Dessutom visar resultatet att smågrupps- eller en-till-en-undervisning har en stark positiv inverkan på läsförståelse för barn med lässvårigheter.

Ecalle, J., Magnan, A., Auphan, P., Gomes, C., Cros, L., & Suchaut, B. (2022)

Effects of targeted interventions and of specific instructional time on reading ability in French children in grade 1.

Syftet med studien är att undersöka effekterna av interventioner gällande läsflyt och läsförståelse och hur effekterna av dessa interventioner beror på den tid som lärare tillbringar tillsammans med barn som har lässvårigheter. Två grupper deltar i denna franska kvantitativa studie, en grupp på 600 elever som får använda SVR-modellen och en kontrollgrupp på 597 elever som inte får använda modellen. I SVR-gruppen anpassar läraren ett specifikt stöd för läsning med hänsyn till elevernas svårigheter. Programmet omfattar fyra huvudmoduler som involverar träning i fonologiska färdigheter, lära sig bokstavsljud, avkodning och läsflyt. Denna studie visar att differentierad undervisning kan vara gynnsam i helklassundervisning men att ytterligare stöd i form av mindre grupperingar (organisatorisk differentiering) och anpassat material (pedagogisk differentiering) är nödvändigt för att möjliggöra för alla barn att göra framsteg i läsutvecklingen.

Egerhag, H. (2023). *Att främja läsutveckling i svenska som andraspråk - undervisning och tidiga insatser.*

Denna svenska avhandling ägnar sig åt att undersöka läsförmågan hos elever i årskurs 1–3, som har svenska som andraspråk med fokus på ordavkodning, ordförråd och läsförståelse. Dess syfte är att analysera elevernas prestation inom dessa områden samt att utforska hur undervisning och tidiga differentierade interventioner kan främja läsutvecklingen för denna elevgrupp. Avhandlingen består av fyra studier, både kvalitativa och kvantitativa, som undersöker läsförmåga, ordförråd, avkodning och läsförståelse kopplat till differentierad undervisning. Studie I är en tvärstudie där syftet är att undersöka hur ordavkodning och ordförråd relaterar till läsförståelse samt hur många elever som är i behov av tidiga insatser för att främja läsförmågan. I studien medverkar 46 414 elever varav 7162 elever läser svenska som andraspråk. Studie II är en systematisk litteraturöversikt som

kartlägger internationell och nationell forskning vad gäller tidiga differentierade insatser i ordavkodning och läsförståelse på ett andraspråk. Studie III har till syfte att svara på hur differentierad undervisning och tidiga insatser inom RTI-modellen kan främja läsutveckling för elever som läser svenska som andraspråk. I denna studie deltar 113 elever varav 30 elever läste svenska som andraspråk. Avhandlingens IV studie följer tre elever i åk 3 som läser svenska som andraspråk i syfte att titta på hur individuella insatser kan främja läsutvecklingen. Resultaten indikerar på vikten av tidiga och nivåanpassade insatser (pedagogisk differentiering) för att främja läsutveckling hos elever som har svenska som andraspråk.

Egerhag, H., Fälth, L., Nilvius, C., Selenius, H., & Svensson, I. (2023) *Promoting decoding among young students with Swedish as a first and second language within a response to intervention model.*

Denna svenska kvantitativa studies syfte är att undersöka om tidig läsinlärning, baserat på RTI-modellen, med fokus på avkodningsfärdigheter kan främja läsförmågan hos unga elever med svenska som antingen första- eller andraspråk. Studien utförs i årskurs 1 och 113 elever deltar. Av dessa har 27% annat modersmål än svenska. Först får alla elever samma undervisning i nivå ett för att sedan differentiera den inför nivå två och tre. Alla elever använde en läsbok på svenska för nybörjare med tre olika avkodningsnivåer. Forskarna utför lästester i början, mitten och slutet av årskurs 1 och 2 där eleverna bedöms i bokstavskunskap, avkodning, läsförståelse och lyssningsförmåga. Resultatet visar att en kombination av pedagogisk och organisatorisk differentiering utifrån en RTI-modell, med målet att stödja alla elever, har potential att främja avkodning, bokstavskunskap, läsförståelse och lyssningsförmåga bland både första- och andraspråkselever i årskurs 1 och 2.

Ismajli, H., & Ilirjana, I-M. (2018) *Differentiated Instruction: Understanding and Applying Interactive Strategies to Meet the Needs of all the Students.*

Studiens huvudsyfte är att analysera inflytandet av interaktiva strategier, dvs undervisningsmetoder som engagerar elever att aktivt delta i läroprocessen via samspel och interaktion. Studien undersöker dessutom i vilken utsträckning

organisatorisk differentierad undervisning tillämpas och om lärarna har rätt kompetens. Studien utförs i fyra grundskolor i Kosovo med albanska både som första- och andraspråk. 200 elever, 30 föräldrar och 30 lärare deltar i studien som utförs med både kvantitativ (enkät) och kvalitativ (intervju) metod. Resultatet visar att eleverna föredrar att arbeta i grupper där de aktivt deltar i diskussioner. Lärarna däremot lägger mer vikt vid kunskapsinnehållet än elevernas intresse och saknar rent generellt den kunskap och erfarenhet som behövs för att bedriva differentierad undervisning. Även om professionella utvecklingsinitiativ genom utbildningar i Kosovo har inletts, återstår mycket att göra för att möjliggöra för lärare att förstå, anta och framgångsrikt implementera differentierad undervisning i sina klassrum. Föräldrarna anser att eleverna inte lär sig tillräckligt genom differentierad undervisning i skolan eftersom de ser ett ökat behov av läxhjälp i hemmet.

Peters, M.T., Hebbecker, K. & Souvignier, E. (2022). *Effects of Providing Teachers With Tools for Implementing Assessment-Based Differentiated Reading Instruction in Second Grade.*

Denna kvantitativa studie syftar till att undersöka huruvida användningen av LPA ensamt eller i kombination med förberett material för en pedagogisk differentierad undervisning kan leda till förbättrade läsfärdigheter för elever i andra klass. Studien utförs i helklasser i Tyskland och i studien deltar 619 elever från 13 olika skolor. Studien använder sig av en experimentgrupp samt en kontrollgrupp där experimentgruppen får använda sig av LPA verktyg samt anpassat material. Resultatet visar att den differentierade undervisningen, som implementeras genom LPA och förberett material, inte visar någon signifikant läsutveckling vad gäller elever som presterar under genomsnittet. Däremot visar resultatet att det gynnar läsutvecklingen för elever som presterar över genomsnittet.

Schwab, S., Seifert, S., & Gasteiger-Klicpera, B. (2014) *Improving reading in children with German as a first or second language.*

Syftet med denna kvantitativa studie är att utvärdera effekterna av ett nyutvecklat differentierat läsnings- och språkförbättringsprogram i Tyskland. 105 barn deltar i studien, 55 barn får delta i LARS-gruppen medan 50 barn får traditionell

undervisning. Före och efter studiens start genomförs tester som mäter läs- och skrivkompetens. Eleverna i LARS gruppen får stöd under tre månader med att läsa texter och utföra uppgifter, sedan differentieras undervisningen utifrån tre olika förmågenivåer: under genomsnittet, genomsnittet och över genomsnittet. Programmet är utformat att användas i helklass så att alla elever kan delta. Resultatet indikerar att deltagarna i LARS-gruppen som får en pedagogisk differentierad undervisning uppvisar större kunskapsutveckling gällande läsflyt och läsförståelse. Resultatet är dessutom oberoende om barnen har tyska som första- eller andraspråk.

Tang, X., Kikas, E., Pakarinen, E., Laursen, B., & Lerkkanen, M-K. (2022)

Longitudinal associations between third-grade teaching styles and sixth-grade reading skills: a 3-year follow-up study.

Studiens syfte är att med hjälp av en longitudinell studie undersöka i vilken grad skillnader i undervisningsstilar (elevcentrerad stil, lärarstyrd stil, elevdominerad stil, extremt elevcentrerad stil och kombinerad undervisningsstil) i årskurs tre förutsäger läsförmågan, dvs läsflyt och läsförståelse i sjätte klass. Den kvantitativa studien jämför resultat från två länder, Finland och Estland, för att få en tvärnationell kontext. 1057 elever genomgår läsförståelsetester i årskurs tre och sex där de ska svara på frågor och ett hastighetstest för läsflyt. Resultatet visar att den kombinerade undervisningsstilen (lärarledd och elevcentrerad) i årskurs tre gynnar utvecklingen av ordavkodning och att koppla grafem med fonem i slutet av årskurs 6. Däremot visar denna inte några effekter gällande läsförståelse. Den kombinerade undervisningsstilen erbjuder explicit undervisning samtidigt som den tillhandahåller individuellt stöd och stödjer elevernas autonomi och intressen.

3.4. Metoddiskussion

Ett av kraven för kunskapsöversikten var att den ska bygga på både nationella och internationella studier och därför har en systematisk informationssökning tillämpats utifrån dessa kriterier. Denna kombination av internationella och nationella studier har bidragit till en bredare och mer nyanserad förståelse av hur differentierad undervisning kan komma till uttryck och bidra till språkutveckling genom att

jämföra länder emellan. Ett annat krav för kunskapsöversikten var att inkludera minst en svensk studie vilket skapar en högre validitet samt relevans kopplat till lärarprofessionen. Det har varit en utmaning att hitta forskning kring differentierad undervisning kopplad till läsutveckling, vilket har medfört att resultatet blivit begränsat. I efterhand kan det konstateras att sökord med anknytning till världsdelar utanför Europa (tex. USA) kunde tillämpats i syfte att bredda informationssökningen och därmed få ytterligare perspektiv.

Många studier (Ecalte m.fl., 2023; Egerhag, 2023; Egerhag m.fl., 2023; Ismajli & Imam-Morina, 2018; Peters m.fl., 2022; Schwab m.fl., 2014; Tang m.fl., 2022) lyfter lärarnas betydelse när det gäller differentierad undervisning, vilket innebär att resultatet skapar en stark trovärdighet. Endast en studie (Ismajli & Imam-Morina, 2018) berörde elevernas perspektiv och inkluderades i kunskapsöversikten då den bidrar med elevernas upplevelse av differentierad undervisning. Flera av studierna (Egerhag, 2023; Egerhag m.fl., 2023; Schwab m.fl., 2014; Ismajli & Imam-Morina, 2018) utgick från elever på mångkulturella skolor där språket som talades i landet inte var elevernas förstaspråk, samt elever som sedan tidigare var i behov av särskilt stöd gällande läsning (Ecalte m.fl., 2022; Egerhag, 2023). Det finns en medvetenhet hos författarna att detta kan komma att påverka kunskapsöversiktens generaliserbarhet men ansågs vara av intresse då detta är elevgrupper som det fokuseras mycket på utifrån behov av stödjande insatser och utgör en hög relevans för lärarprofessionen.

Den kvalitativa studien som inkluderats i kunskapsöversikten av Ecalte m.fl. (2023) gav en djupare förståelse kring differentierad undervisning som arbetssätt och visar på att smågrupps- eller en-till-en-undervisning har en gynnsam inverkan på elevers läsförståelse speciellt för barn med lässvårigheter, därmed kan denna studie vara svår att generalisera till andra sammanhang. De sex kvantitativa studierna (Andreassen & Reichenberg, 2018; Ecalte m.fl., 2022; Egerhag m.fl., 2023; Peters m.fl., 2022; Schwab m.fl., 2014; Tang m.fl., 2022) var inte lika djupgående kring arbetssättet differentierad undervisning men presenterade en större mängd jämförbar data som kan generera en bredare kontext och stärker både validitet och generaliserbarhet. Genom att inkludera tre kombinerade studier (Egerhag, 2023;

Demir, 2023; Ismajli & Imam-Morina, 2018) som använde både kvalitativ och kvantitativ data kunde vi säkerställa ett resultat som besvarar våra forskningsfrågor utan att begränsa oss till en metod enligt Bryman (2011) och Mayring (2000).

3.5. Analysmetod

I den här kunskapsöversikten valdes Braun och Clarkes (2006) steg-för-steg guide för tematisk analys som utgångspunkt:

- Fas 1: Bekanta dig med all data
- Fas 2: Generera de initiala koderna
- Fas 3: Hitta teman
- Fas 4: Granska dina teman
- Fas 5: Renodla och namnge dina teman
- Fas 6: Skapa rapporten

Ett systematiskt tillvägagångssätt hjälper enligt Braun and Clarkes (2006) till att säkerställa att den informationssökning och analys som görs är noggrann, grundlig och pålitlig. Enligt dem byggs en solid grund upp för att sedan kunna presentera ett resultat på ett övertygande sätt, vilket har eftersträvat i det gemensamma analysarbetet.

Initialt påbörjades arbetet med en närmare genomgång av all data i de olika studierna i syfte att bli väl förtrogna med allt innehåll. Därefter fortsatte arbetet med att koda intressanta aspekter i studierna, genom att anteckna det som ansågs vara av intresse för kunskapsöversiktens frågeställningar. Sedan skapades tankekartor som jämfördes med varandra i syfte att identifiera olika samband mellan koderna. Därefter valdes teman ut gemensamt som sedan färgkodades utifrån tillhörighet. I samband med handledning erhöles hjälp med att tydliggöra och namnge dessa teman samt gallra bort teman och underteman som inte hade tillräckligt mycket relevans utifrån frågeställningarna. Resultatet presenteras med hjälp av de fyra teman som valts ut.

4. Resultat

Nedan presenteras resultatet som är uppdelat utifrån följande teman: *didaktiska modeller, lärarens betydelse, kartläggning och gruppstorlek.*

4.1 Didaktiska modeller

I flera studier (Schwab m.fl., 2014; Egerhag m.fl., 2023; Egerhag, 2023) används systematiskt olika typer av läsmodeller som visar sig ha potential att stödja läsutveckling för både första- och andraspråks elever. RTI-modellen visar sig vara en framgångsrik sådan, där en balanserad läsundervisning kombineras med utmaningar och stöttning från läraren (Egerhag, 2023). Genom att använda läsmodeller kan eleverna erbjudas individanpassad undervisning baserat på deras tidigare kartläggningsresultat och på så sätt säkerställa ett gemensamt lärande om samma ämne (pedagogisk differentiering). Egerhag m.fl. (2023) är av samma uppfattning kring tillämpningen av modeller. I RTI-modellen har man först utgått från en pedagogisk differentiering med helklassundervisning inom samma kunskapsområde för att sedan övergå i en organisatorisk differentiering med mindre grupper utifrån elevernas läsförmåga. Resultatet visar att RTI modellen har potential att främja avkodning både bland elever som läser svenska och svenska som andraspråk, detta genom att erbjuda elever tidiga insatser och nivåanpassade arbetsuppgifter (Egerhag m.fl., 2023).

I Schwab m.fl. (2014) studie används ett systematiskt läsprogram i helklass men som är anpassat till tre olika nivåer: elever som ligger under genomsnittet, genomsnittliga läsare samt de elever som ligger över genomsnittet gällande läsförmåga. Dessa tre nivåer ligger till grund för den pedagogiska differentieringen och säkerställer ett gemensamt lärande om samma ämne. Både elever med tyska som modersmål och andraspråk gynnas av denna metod gällande läsflyt och läsförståelse. Dessutom visar elever med tyska som andraspråk upp bättre färdigheter i stavnings- och språkkunskaper än de elever som har tyska som modersmål efter studiens slut, vilket dessutom visar på att det går att minska på klyftan mellan dessa två grupper med hjälp av att differentiera läsundervisningen.

Bristande kompetens och utbildning kan dock minska effektiviteten av dessa läsmodeller, eftersom det kan finnas stora variationer i hur omfattande utbildningen kring modellerna är innan de tillämpas i undervisningen. Det ligger ett stort ansvar på lärarna i att kunna överblicka elevernas progression i läsmodellerna för att kunna avgöra på vilket sätt undervisningen bör differentieras (Egerhag, 2023).

4.2. Lärarens betydelse

Många valda studier (Andreassen & Reichenberg, 2018; Ecalte m.fl., 2022; Ecalte m.fl., 2023; Peters m.fl., 2022; Schwab m.fl., 2014; Demir, 2023; Egerhag m.fl., 2023) styrker lärarens betydelse som en avgörande faktor för att främja elevers läsutveckling kopplat till differentierad undervisning. Ett exempel på detta lyfter Andreassen och Reichenberg (2018) som menar att yrkeslivserfarenhet spelar en viktig roll i att utveckla lärarnas självförtroende och förmåga att anpassa sin undervisning. Den praktiska erfarenheten ger lärarna de verktyg och den trygghet de behöver för att effektivt kunna implementera differentierad undervisning. Även Ecalte m.fl. (2022) instämmer i detta och menar att ett gott självförtroende skapar ett engagemang i lärarnas undervisning och därför är det av stor vikt att lärarna är införstådda kring hur en differentierad undervisning kan påverka elevernas läsutveckling.

Undervisning som utförs av välutbildade och legitimerade lärare har visat sig ha en stor positiv effekt på elevers läsutveckling, menar Ecalte m.fl. (2023). Fortbildning och rätt kompetens är således avgörande enligt alla studier för att säkerställa kvaliteten på differentierad undervisning (Ecalte m.fl., 2023; Peters m.fl., 2022). Här instämmer Schwab m.fl. (2014) som dessutom menar på att stödjande och kompetenta personer som befinner sig i nära anslutning till eleverna påverkar deras läsutveckling på ett positivt sätt. Denna åsikt delas av Ecalte m.fl. (2023) som säger att en välplanerad differentierad undervisning har en betydande positiv effekt på elevernas läsfärdigheter. Det finns dessutom en bred uppfattning bland lärarna om att ökad kompetens är nödvändig för att kunna utveckla och genomföra en effektiv differentierad undervisning (Demir, 2023; Egerhag m.fl., 2023).

En annan viktig aspekt kring huruvida den differentierade undervisningen lyckas, beror till stor del på om lärarna värderar elevernas intressen och förkunskaper på

samma nivå som kunskapsinnehållet. Genom att tillämpa olika strategier som passar elevernas unika behov, tillsammans med väl förberedda och utbildade lärare, kan lärarna ägna mer tid åt innehållet och processen vilket i sin tur skapar en god grund för undervisningen enligt Ecalte m.fl. (2022) och Tang m.fl. (2022). Eleverna i sin tur uttrycker dessutom att förståelsen av kunskap i hög grad beror på kompetensen hos läraren (Ecalte m.fl., 2022).

Andra framgångsrika faktorer som är gynnsamma för en differentierad undervisning har visat sig vara vikten av det kollegiala samarbetet mellan grundskollärare, andraspråkslärare och speciallärare (Egerhag m.fl., 2023). Genom att arbeta tillsammans och dra nytta av varandras kompetenser samt erfarenheter skapas en mer gynnsam miljö för elevernas läsutveckling, menar Egerhag (2023). Differentiering i kombination med det specialpedagogiska stödet är av stor vikt för en framgångsrik läsundervisning (Egerhag, 2023; Egerhag m.fl., 2023).

4.3. Kartläggning

Flera studier (Ecalte m.fl., 2022; Peters m.fl., 2022; Egerhag m.fl., 2023) betonar vikten av kartläggning gällande elevers kunskaper och prestationer för att differentiera undervisningen på ett effektivt sätt, exempelvis genom LPA och Legilexi. Detta ger lärarna kontinuerlig information kring elevers läsfärdigheter samt möjlighet att mäta deras progression. En av fördelarna med att använda kartlägningsverktyg är enligt Ecalte m.fl. (2022) möjligheten att kunna screena elever och därmed upptäcka de som befinner sig i riskzonen gällande lässvårigheter.

Genom att tillhandahålla LPA kan lärarnas undervisning leda till en progression i läsflyt samt läsförståelse, främst gällande elever som presterar över genomsnittet. (Peters m.fl., 2022). Kartläggning genom tester från LegiLexi har också använts och är utformade på snarlikt sätt som LPA, dessa har med framgång använts för att mäta elevernas progression gällande bokstavskunskaper, avkodning, hörförståelse samt läsförståelse (Egerhag m.fl., 2023).

Vidare visar flera studier (Egerhag, 2023; Peters m.fl., 2022; Egerhag m.fl., 2023) att den tidiga identifieringen av elevers läsförmåga är väsentligt för deras läsutveckling. De betonar vikten av denna tidiga kartläggning kring elevernas förmågor, både före och efter riktade insatser, för att på bästa sätt kunna anpassa läsinläringen till elevernas individuella behov.

4.4. Gruppstorlek

Flera av studierna (Egerhag m.fl., 2023; Ecalle m.fl., 2023; Ismajli & Imam-Morina, 2018; Ecalle m.fl., 2023) tar upp betydelsen av gruppstorlek i samband med differentierad undervisning. Förutom tidiga insatser för att förbättra läsförmågan lyfter Egerhag m.fl. (2023) att organisatorisk differentierad undervisning som utförs i små grupper har stor potential att utveckla avkodningsfärdigheter gällande både elever med svenska som modersmål samt elever med svenska som andraspråk (Egerhag m.fl., 2023).

Ytterligare en aspekt som visar sig vara framgångsrik enligt Ecalle m.fl. (2023) är riktade insatser i smågrupper, där lästräningen utförs ofta. Även Egerhag m.fl. (2023) menar på att upprepad träning är avgörande för elevernas läsutveckling. Att arbeta i smågrupper har även visat sig vara mer effektivt för elever med lässvårigheter där vikten av kontinuitet är avgörande för att förbättra läsförståelsen. Egerhag m.fl. (2023) visar på att arbete i smågrupper kan ha långsiktiga positiva effekter på läsförståelse, dessutom visar det sig i studien utförd av Ismajli och Imami-Morina (2018) att eleverna föredrar att arbeta i mindre grupper där de kan få möjlighet till diskussioner och där alla kan få komma till tals.

Ecalles m.fl. (2022) understryker vikten av tid, det vill säga tiden som läraren spenderar med varje enskild elev, eftersom detta är kopplat till framgångsrika resultat gällande läsflyt och läsförståelse. Detta är också något som styrks av Schwab m.fl. (2014) där mer individuell lästid med anpassat material bidrar till läsutvecklingen gällande läsflyt och läsförståelse. Genom att nivåanpassa undervisningen och arbeta utifrån mindre grupper kan lärarna således spendera mer kvalitativ tid med de elever som behöver det.

I motsats till de flesta studierna lyfter Schwab m.fl. (2014) och Peters m.fl. (2022) en aspekt gällande undervisning i helklass. Resultatet visar att genom undervisning i ordinarie klassrum kan även de genomsnittliga och kompetenta läsarna dra nytta av anpassningarna och då inkluderas således hela klassen i den differentierade undervisningen. Det gör att varje elev deltar i läsförståelseaktiviteter på sin egen nivå eftersom texterna är nivåanpassade (pedagogisk differentiering).

5. Slutsatser och diskussion

Baserat på våra centrala frågor: *Vad kännetecknar differentierad undervisning inom svenskämnet? Vad utmärker en differentierad undervisning som gynnar yngre elevers läsutveckling?* har vi med stöd av relevant forskning sammanställt en översikt över dessa faktorer. Nedan presenteras slutsatser utifrån erhållna resultat som sedan övergår i en åtföljande diskussion utifrån kunskapsöversiktens betydelse för lärarprofessionen. Avslutningsvis diskuterar vi möjliga riktningar för framtida forskning inom området.

En differentierad undervisning kännetecknas av anpassning och flexibilitet för att möta elevers individuella behov, förutsättningar och intressen. Genom att implementera dessa faktorer kan läraren skapa en undervisning som är anpassad till den mångfald av elever som finns i klassrummet, vilket främjar varje elevs möjlighet att nå sin fulla potential. Vidare visar erhållna resultat från granskade studier och litteratur tydligt att en framgångsrik differentierad undervisning som gynnar yngre elevers läsutveckling utmärker sig av flera viktiga faktorer: användning av didaktiska modeller, lärarens betydelse och kompetens, systematisk kartläggning av elevers läskunskaper och anpassad gruppstorlek.

Hur ska då en gynnsam differentierad undervisning bedrivas för att stimulera läsutveckling? Läroplanen (Skolverket, 2022) skapar stora möjligheter till olika tolkningsförfaranden kring differentierad undervisning. Hur, när och var den ska ske finns inte specificerat utan det enda som läroplanen reglerar är det faktum att undervisningen ska utformas utifrån varje elevs behov och förutsättningar. Då skolan idag har ett stort fokus på måluppfyllnad samt bedömning med en snäv timplan är det en ständig utmaning för lärarna att lyckas med kartläggning, fortbildning, bedriva differentierad undervisning samt utvärdering av effekterna. Risken med detta är att lärarna istället tappar motivationen, gör istället det som är enklast och det som kräver minst ansträngning. Detta kan i linje med Boo m.fl. (2017) resultera i att varje elevs behov inte tillgodoses, vilket i sin tur kan hämma skapandet av en inkluderande och effektiv lärmiljö.

Tillämpningen av didaktiska modeller i differentierad undervisning har flera fördelar enligt Egerhag (2023). Modellerna bidrar med att strukturera och anpassa undervisningen efter varje elevs behov, som kan leda till bättre läsförståelse och engagemang. Lärarna kan även ha nytta av modellerna för att på ett systematiskt sätt planera och genomföra undervisningen. Det kan dock uppstå utmaningar med att implementera dessa didaktiska modeller, då de kan vara tidsödande, kräva extra resurser samt som lärare kan vara i behov av utbildning och stöd för att kunna utnyttja modellerna effektivt. Det kan vara utmanande att hitta en balans mellan modellernas utformning och de specifika behov som präglar målgruppen.

Då resultaten i alla studierna pekar på att yrkeserfarenhet och kompetens är viktiga faktorer som bidrar till att lyckas med den differentierade läsundervisningen, kan detta vara en utmaning för nyexaminerade lärare som ännu inte hunnit utveckla detta.

Det framgår dock tydligt i läroplanen att undervisningen ska utformas utifrån varje elevs individuella förutsättningar och behov (Skolverket, 2022), vilket kan likställas med differentierad undervisning och överlappar med lärarnas kompensatoriska uppdrag. Därav är det av stor vikt att få stöttning, fortbildning och vägledning på arbetsplatsen genom olika former av samverkan med andra, samtidigt som all ny kunskap från universitetsstudierna bör implementeras i klassrummet. På så sätt kan lärarnas kompensatoriska uppdrag aktualiseras och främja elevernas livslånga lust till inläring och utveckling, vilket är i linje med skolväsendets demokratiska grund. För att lyckas främja elevernas livslånga lust till inläring, är det som Kotte (2023) lyfter viktigt att deras intressen och förkunskaper bejakas. Det är därför av yttersta vikt att lärarna besitter hög kompetens och kontinuerligt fortbildas, då eleverna själva uttrycker att detta har en positiv inverkan på deras läsutveckling.

Under VFU (Verksamhetsförlagd utbildning) har det bland annat observerats att lärare enbart använder Skolverkets obligatoriska kartläggningsmaterial och inte kompletterar med andra typer av tester och material, såsom LPA och LegiLexi, för att skapa en bredare bild kring elevernas kunskaper. En möjlig anledning kan vara att det är tid- och resurskrävande att konsekvent kartlägga elevers kunskaper och därför prioriteras det bort. Denna bortprioritering kan dock leda till att elever som är i riskzonen för lässvårigheter kommer i skymundan.

Differentierad undervisning visar sig vara gynnsam om den sker tidigt och i små grupper, vilket kan vara en utmaning med dagens stora elevgrupper (Egerhag m.fl., 2023). Trots att forskning visar på goda effekter av differentierad undervisning är det enligt Hallonsten (2024) stor risk att lärarna fokuserar på annan typ av undervisning för att möta klassrummets utmaningar till följd av allt större klasser och besparingskrav. Dessutom visar forskning (Ecalte m.fl., 2022) att mängden tid som läraren spenderar med varje enskild elev spelar en viktig roll för en gynnsam läsutveckling. Detta kan utgöra en utmaning i en större klass där alla, och inte enbart de elever som ligger efter, har behov att tillgodoses.

Det är därför, som det tidigare nämnts enligt Egerhag m.fl. (2023), viktigt att ta vara på den samverkan som kan uppnås när olika kompetenser i form av klasslärare, andraspråklärare, speciallärare, specialpedagoger och ledningsgrupp samarbetar. Detta kan vara utmanande i praktiken då det kräver flexibilitet och motivation samtidigt som det ska implementeras i den ordinarie verksamheten redan från start.

Många studier skildrar differentierad undervisning utifrån organisatorisk nivå, där eleverna delas in i grupper efter förmågor. Detta kan innebära att studierna som översikten bygger på inte ger en representativ bild av differentierad undervisning, och risken att den förväxlas med särskilt stöd ökar. Detta kan komma att påverka kunskapsöversiktens relevans för alla elevgrupper, samtidigt som den visar de fördelar som organisatorisk differentiering kan ha för elever i behov av extra stöd. Att medvetet sträva efter att applicera både pedagogisk och organisatorisk differentiering i skolan, kan med fördel bidra till en mer inkluderande och effektiv undervisningsmiljö (Boo m.fl., 2017).

En intressant iakttagelse är att alla studier om differentierad undervisning har en tendens att fokusera på generella undervisningsstrategier snarare än specifikt på läsundervisning. En möjlig förklaring till att studier fokuserar på differentierad undervisning i allmänhet kan vara att grundprinciperna för differentiering är tillämpbara på flera ämnesområden. Differentierad undervisning utifrån individuella behov, intressen och förmågor kan vara lika relevant för matematik, naturvetenskap eller de samhällsorienterade ämnena som för läsning. Denna breda applicerbarhet kan göra att forskning inte alltid bryter ner resultaten på en ämnesspecifikt nivå.

5.1 Vidare forskning

Det föreligger ett tydligt behov av ytterligare forskning som mer specifikt fokuserar på differentierad läsundervisning. Vidare forskning skulle kunna bidra till att bättre förstå hur man bäst kan stödja elevernas läsutveckling genom differentierade metoder och att utveckla mer skräddarsydda strategier för läsundervisning. Dessutom har de studier som använts i kunskapsöversikten haft störst fokus på elever som är i behov av extra stöd samt andraspråkselever. Det vore därför av intresse att närmare undersöka hur differentierad läsundervisning fungerar för samtliga grupper av elever. Ett sätt att undersöka detta kan vara genom kvalitativa intervjuer med lärare och elever för att se vilka metoder som är gynnsamma och leder till utvecklingen av mer effektiva undervisningsstrategier.

Referenslista

Andreassen, R., & Reichenberg, M. (2018). Svenske och norske læreres forventninger om å mestre elevtilpasset lese- opplæring: Betydningen av lærernes praksiserfaring og andre lærer- og skolerelaterte variabler. *Nordic Studies in Education*, 38(3), 232-251. <http://doi.org/10.18261/issn.1891-5949-2018-03-04>

Boo, S., Frykedal, K. F., & Thorsten, A. (2017). *Att anpassa undervisningen*. Natur & Kultur.

Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2 uppl.). Liber AB.

Demir, S. (2023). Preschool and primary school teacher's views on differentiated instruction. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 8 (24), 2729-2767. <http://dx.doi.org/10.35826/ijetsar.661>

Ecalle, J., Dujardin, E., Gomes, C., Cros, L., & Magnan, A. (2023). Effects of a two-year literacy intervention from kindergarten to Grade 1: a differential approach. *Australian Journal of Learning Difficulties*, 28(2), 119-138.
<https://doi.org/10.1080/19404158.2023.2271914>

Ecalle, J., Magnan, A., Auphan, P., Gomes, C., Cros, L., & Suchaut, B. (2022). Effects of targeted interventions and of specific instructional time on reading ability in French children in grade 1. *European Journal of Psychology of Education*, 37, 605-625. <https://doi.org/10.1007/s10212-021-00566-w>

Egerhag, H., Fälth, L., Nilvius, C., Selenius, H., & Svensson, I. (2023). Promoting decoding among young students with Swedish as a first and second language within a response to intervention model. *Journal of Childhood Education & Society*, 4(2), 176-192. <https://doi.org/10.37291/2717638X.202342282>

- Egerhag, H. (2023). *Att främja läsutveckling i svenska som andraspråk - undervisning och tidiga insatser*. [Doktorsavhandling, Linnéuniversitetet].
- Hallonsten, A-K. (6 februari 2024). *Forskare dömer ut differentierad undervisning*. Vi Lärare. <https://www.vilarare.se/amneslararen-svenska-sprak/stress/forskare-domer-ut-differentierad-undervisning/>
- Ismajli, H., & Imami-Morina, I. (2018). Differentiated Instruction: Understanding and Applying Interactive Strategies to Meet the needs of all the Students. *International Journal of Instruction*, 11(3), 207-218.
<https://doi.org/10.12973/iji.2018.11315a>
- Jahnke, A. (u.å.). *Särskilt begåvade elever - 1.3 Organisatorisk och pedagogisk differentiering*. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/download/18.5dfce44715d35a5cdfa2d4f/1516017579270/Sarskilt-begavade-elever-organisatorisk-och-pedagogiskt-differentiering.pdf>
- Kotte, E. (augusti 2023). *Inkludering och differentiering i undervisningen*. Skolverket.
<https://larportalen.skolverket.se/api/resource/P05121560>
- Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum Qualitative Sozialforschung Forum: Qualitative Social Research*, 1(2), 1-10.
<https://doi.org/10.17169/fqs-1.2.1089>
- Peters, M-T., Hebecker, K., & Souvignier, E. (2022). Effects of Providing Teachers With Tools for Implementing Assessment-Based Differentiated Reading Instruction in Second Grade. *Assessment for Effective Intervention*, 47(3), 157–169. <http://doi.org/10.1177/15345084211014926>
- Schwab, S., Seifert, S., & Gasteiger-Klicpea, B. (2014). Improving reading in children with German as a first or second language. *International Journal of Early Years Education*, 22(2), 210-222.
<http://dx.doi.org/10.1080/09669760.2014.909308>

Skollag (SFS 2010:800). Utbildningsdepartementet.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

Skolverket (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>

Sukarno Putra, G. (2023). The Misconception in Differentiated Instruction Practices: A Literature Review. *Open Journal of Social Sciences*, 11(1), 305-315.

<https://doi.org/10.4236/jss.2023.111022>

Tang, X., Kikas, E., Pakarinen, E., Laursen, B., & Lerkkanen, M-K. (2022).

Longitudinal associations between third-grade teaching styles and sixth-grade reading skills: a 3-year follow-up study. *Journal of Research in Reading*, 45(1), 157-169. <http://doi.org/10.1111/1467-9817.12385>

Wallberg, H. (17 november 2023). *Svar på kritiken: "Forskarnas fel om*

differentierad undervisning". Vi Lärare. <https://www.vilarare.se/nyheter/vi-larare-debatt/svar-pa-kritiken-forskarnas-fel-om-differentierad-undervisning/>